

Näkökulmia tehtäviin ja kuviin

Kuvatehtävä: Mielenosoittaja Los Angelesissa Kolumbuksen päivänä 12. lokakuuta 2014. (s. 96)

Mikä on julisteen sanoma?

- Julisteessa lukee "Varastettu maanosa vuodesta 1492".
- Juliste viittaa Kolumbuksen retkeen vuonna 1492 ja siitä alkaneeseen Amerikan mantereen alistamiseen.
- Mustat värit tekevät julisteesta synkän, aivan kuin se olisi kuolinilmoitus.

Kuvatehtävä: Haareminainen juo kahvia, Charles André van Loon (1705–1765) maalaus vuodelta 1752. Teos edustaa romantiikkaa ja orientalismia. (s. 97)

Mitä maalaus kertoo eurooppalaisten suhtautumisesta muihin kulttuureihin?

- Vaalea nainen kuvataan valaistuna, mikä korostaa naisen asemaa.
- Tummaihoisen nainen on palvelija. Hän tuo nöyränä kahvia valkoiselle naiselle, joka istuu erityisen ylväästi.
- 1700-luvulla tuli muoti-ilmiöksi käyttää tummaihoisia palvelijoita.
- Eurooppalainen nainen on pukeutunut eksoottisesti. Vaatteissa on itämaisia vaikutteita.
- Tummaihoisen nainen on pukeutunut samalla tavalla.
- Kuva antaa romanttisen kuvan kulttuurisuhteista: Palvelija on pukeutunut siististi ja hänellä on koruja.
- Euroopan ulkopuolelta tuodut uudet nautintoaineet, kahvi ja tupakka, ovat keskeisesti esillä.
- Kahvi ja tupakka olivat suosittuja nautintoaineita erityisesti ylempien luokkien keskuudessa.
- Taulu edustaa tyyliltään orientalismia.
- Kyseinen tyyli oli suosittu 1700-luvulta alkaen.
- Tavallinen kansa ei tuntenut orientalismia. Kyseessä oli yläluokan taidesuuntaus, eikä kuvan pukeutumisella todennäköisesti ole paljoa tekemistä silloisen ranskalaisen todellisuuden kanssa.
- Antaako taulu luotettavan kuvan aikakaudesta?
- Kuvan arvoasetelma lienee totuudenmukainen.
- Eurooppalaiset suhtautuivat ylimielisesti muihin kansoihin.

Tehtävä 1

Miten löytöretkien luonne muuttui 1500-luvun aikana?

- Eurooppalaisten tavoitteena oli aluksi ollut löytää meritie Aasiaan.
- Eurooppalaiset pyrkivät uusilla alueilla aluksi kaupankäyntiin ja siirtokuntien perustamiseen.
- Kun eurooppalaisten asema vahvistui, alueita alistettiin taloudellisesti ja niitä pyrittiin liittämään kiinteämmin emämaahan.
- Eurooppalaiset halusivat taloudellista voittoa, arvokkaita raaka-aineita ja jalometalleja. Löytöretket muuttuivat ryöstöretkiksi.

Tehtävä 2

Tee käsitekartta alkuperäiskansojen kulttuurien tuhosta.

Käsitekarttaan voisi laittaa esimerkiksi seuraavia asioita:

- Amerikan intiaaniväestö väheni arviolta 75 % eli noin 35 miljoonalla ihmisellä.
- Intiaaneja tappoivat sodat ja taudit.
- Intiaaneilla ei ollut vastustuskykyä eurooppalaisille taudeille.
- Etelän intiaanien kaupunkikulttuurit tuhoutuivat pahemmin kuin pohjoisen kulttuurit.
- Eurooppalaiset alistivat intiaanikulttuureja orjuuteen.
- Eurooppalaiset ottivat maan itselleen.
- Alueella alettiin viljelemään kasveja eurooppalaisten tarpeisiin.
- Vanhat hallintomallit tuhottiin ja tilalle tulivat eurooppalaiset virkamiehet.
- Intiaanit pakkokäännytettiin kristinuskoon ja vanhat uskonnot hylättiin.

Tehtävä 3

Miten eurooppalaisten toimet vaikuttivat alistettujen maiden talouteen ja ympäristöön?

Talous

- kolmikantakaupan syntyminen
- siirtokuntien perustaminen
- eurooppalaiset alistivat alueita taloudellisesti
- Afrikassa talous heikkeni, sillä työikäisiä miehiä vietiin orjiksi ja heimosodat rasittivat taloutta
- Amerikassa vanha talousjärjestelmä tuhottiin

Ympäristö

- Eurooppalaiset veivät Amerikkaan uusia viljelykasveja, jotka syrjäyttivät mantereiden perinteisiä lajeja. Uusia lajeja olivat muun muassa kahvi, riisi ja sokeri.
- Eurooppalaisten mukana kulkeutui myös uusia eläinlajeja. Ne horjuttivat Amerikan luonnon tasapainoa, sillä villiintyneet eläimet söivät pienempiä eläimiä ja tuhosivat maissipeltoja.
- Rottien leviäminen Amerikassa lisäsi väestön tauteja.
- Myös Amerikasta tuotiin Eurooppaan uusia lajeja kuten perunaa ja tupakkaa Eurooppaan.
- Löytöretkien seurauksena ekosysteemit muuttuivat toistensa kaltaisiksi ja paikallisten lajien merkitys väheni.

Tehtävä 4

Miten afrikkalaisten orjakauppa liittyi löytöretkiin?

- Portugalilaiset olivat tuoneet orjia Madeiralle saaren alkuperäisväestön kuoltua.
- Tämä tapa siirtyi Amerikan mantereille, kun niitä valloitettiin.
- Työvoimapulan vuoksi Amerikkaan ryhdyttiin tuomaan orjia Afrikasta. Tällä paikattiin väestömäärän romahtamista tautien, pakkotyön ja sotien myötä.
- Orjakaupan vuoksi Afrikan väkiluku väheni ja se ajautui heimosotien kierteeseen.
- Orjakauppa muutti Amerikan väestörakennetta.

- Nykyisin afrikkalaisperäisen väestön osuus on suuri useissa Amerikan maissa.
- Myös kulttuuriperintöä siirtyi orjien mukana Amerikkaan.
- Eurooppalaiset eivät halunneet luopua orjakaupasta, koska se oli niin tuottoisaa.

Tehtävä 5

Perustelevä väite: Löytöretket-käsite on hyvä esimerkki historian tulkinnallisuudesta.

- Eurooppalaiset historioitsijat ovat luoneet käsitteen ”löytöretket”. Se kuvaa noin 1450–1540-luvuilla tehtyjä tutkimusmatkoja, joiden tavoitteena oli kartoittaa Afrikan rannikkoa ja löytää meritie Aasiaan.
- Eurooppalaisesta näkökulmasta löytöretkeilijät löysivät uusia alueita.
- Amerikan alkuperäisväestön näkökulmasta ei ollut löytöretkiä, sillä heille Amerikka ei ollut ”hukassa”. Käsite on Eurooppa-keskeinen ja vähättelee Amerikan mantereen alkuperäiskulttuurien arvoa.
- Käsitteen merkitys on muuttunut ajan kuluessa. Tänä päivänä siihen suhtaudutaan kriittisemmin, koska löytöretkien seuraukset olivat raskaat esimerkiksi Amerikan alkuperäisväestölle.
- Mielenkiintoinen näkökulma on se, että Yhdysvalloissa historian lukiokurssit ovat perinteisesti alkaneet uuden ajan alusta eli siitä, kun Kolumbus ”löytää” Amerikan.

Tehtävä 6

Lue Helsingin Sanomien uutinen ja vastaa kysymyksiin.

a) Miksi patsaita kaadetaan tai tuhritaan?

- Patsaiden esittämien henkilöiden taustoissa ja historiassa on asioita, jotka ovat nykypäivän näkökulmasta rikollisia tai arveluttavia.
- Vallassa olijat määrittävät historian ja joskus ”hävinneitä” henkilöitä tai aatteita halutaan pyyhkiä pois yhteisestä muistista.

b) Miksi Kolumbuksen patsas on ollut kohteena?

- Kolumbus löysi Amerikan. Löytämisen seurauksena mantere valloitettiin ja alkuperäiskansoja tuhottiin sekä myöhemmin orjuutettiin.

c) Miksi joku historian suurhenkilö voi muuttua epäsuosituksi?

- Poliittisen tilanteen muutos on yleisin syy epäsuosiolle. Kun yhteiskunnat kehittyvät, joku asia saattaa muuttua ei-hyväksytyksi. Tällainen on esimerkiksi orjuus tai lapsityövoima. Kyse on historiapolitiikasta. Jokainen aikakausi katsoo historiaa omasta näkökulmastaan ja muodostaa siitä omia tulkintojaan.

d) On ehdotettu, että patsaisiin voitaisiin liittää selitys henkilön historiallisesta taustasta. Laadi Kolumbuksen patsaan jalustaan hänen eri puolensa huomioiva teksti.

- Tekstissä olisi hyvä mainita seuraavia asioita:
  - Etsi meritietä Intiaan, motiivina oli rikastuminen.
  - Löysi vahingossa Amerikan mantereen, luuli kuolemaansa asti löytäneensä merireitin Intiaan.
  - Kohteli aluksi alkuperäiskansoja hyvin, mutta kukisti myöhemmin kapinoita sotilaallisesti.
  - Otti alkuperäiskansojen jäseniä vangiksi ja lähetti heitä orjiksi.
  - Sai runsaasti tuloja löytämiltään alueilta ja rikastui.